

ภาพแทนชายรักชายในนวนิยายยาโออิ เรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ

The Representation of Homosexual Men in the Yaoi Novel: My Accidental Love Is You

ภูวเดช ดวงมณี¹, ปันนดา เลอเลิศยุติธรรม², นัทธไน ประสานนาม³

Phuwadech Doungmanee¹, Panunda Lerlertuttitham², Natthanai Prasannam³

Received: 30 November 2020

Revised: 16 February 2021

Accepted: 4 march 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนของชายรักชายในนวนิยายยาโออิเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ” ผลการวิจัยปรากฏภาพแทนชายรักชายที่สำคัญ 4 ภาพแทน ได้แก่ 1) ชายรักชายเป็นสิ่งผิดปกติก่อนที่สังคมไทยยังไม่สามารถยอมรับได้ 2) ชายรักชายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปิดเผยได้/ต้องปิดบังเป็นความลับ 3) ชายรักชายเป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวผิดหวังและต้องอับอาย 4) ชายรักชายมักไม่ได้รับความรักที่จริงใจหรือต้องใช้เงินเพื่อแลกกับความรัก ภาพแทนดังกล่าวสะท้อนตอบโต้กับวาทกรรมชายรักชายที่ปรากฏอยู่ก่อนแล้วในสังคมไทย ประเด็นสำคัญที่ค้นพบคือ ผู้แต่งมักนำเสนอภาพแทนชายรักชายตามความเชื่อเดิมของสังคมไทยเพื่อสร้างความขัดแย้งอันจะนำมาซึ่งการปะทะกันของวาทกรรม โดยการสร้างตัวละครที่มีอคติกับชายรักชายให้กลายเป็นตัวละครร้ายและต้องพบกับจุดจบที่ไม่ดี เพื่อเป็นการลบล้างหรือทำลายความเชื่อเดิมของสังคม ทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อใหม่ให้คนที่ได้อ่านนวนิยายยาโออิเกิดความเข้าใจและมองเห็นชายรักชายในมุมที่ไม่เคยเห็นมาก่อน

คำสำคัญ: ภาพแทนชายรักชาย, นวนิยายยาโออิ, วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

Abstract

This article reports a study of the representation of homosexual men in the Thai yaoi novel—My Accidental Love Is You. The representation can be divided into four categories: 1) male homosexuality unacceptably deviates from the social norms 2) male homosexuality must not be “out” 3) male homosexuality brings disappointment and shame to the family, and 4) male homosexuality cannot earn true love; love must be purchased instead. All four types of representation resonate with the discourse on male homosexuality perpetuated within the Thai

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Master's Program in Applied Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University

² Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University

³ Department of Literature, Faculty of Humanities, Kasetsart University

society. Significantly, the author employs typical prejudices against male homosexuality to create conflicts within the plot. Along with discursive clashes challenging earlier beliefs, those who hold the prejudices tend to be judged by poetic justice. The author thus educates the society and reading public on alternative views in relation to male homosexuality.

Keywords: representation of male homosexuality; yaoi novel; Critical Discourse Analysis

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นสังคมที่ไม่ได้มีการแสดงทัศนคติด้านลบต่อกลุ่มชายรักชายมากเท่ากับในอดีตซึ่งสังเกตได้จากการปรากฏตัวของชายรักชายในพื้นที่ของสื่อกระแสหลักที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากเดิมที่มองว่าชายรักชายเป็นเรื่องที่ผิดปกติ ผิดบรรทัดฐานของสังคม ชายรักชายเคยเป็นกลุ่มคนที่ถูกมองว่าเป็นผู้ป่วยทางจิตและจำที่จะต้องได้รับการรักษาทำให้ชายรักชายส่วนใหญ่พยายามดิ้นรนเพื่อแสดงจุดยืนของตนเองต่อสังคมและปกป้องตนเองจากข้อครหาของสังคม ด้วยการผลิตวาทกรรมโต้ตอบสังคมออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการเพื่อลงในนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ การรณรงค์ต่างๆ การกีดกันนิตยสารเฉพาะผู้อ่านกลุ่มชายรักชายโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามแม้ว่าในปัจจุบันสังคมไทยดูเหมือนจะเปิดกว้างให้กับความหลากหลายทางเพศมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่ากลุ่มคนในสังคมบางกลุ่มยังคงยึดติดอยู่กับค่านิยมและแนวคิดที่ฝังรากลึกจากวาทกรรมที่ถูกผลิตซ้ำในอดีต ดังนั้นจึงไม่สามารถพูดได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการยอมรับชายรักชายอย่างเปิดเผยเพราะถึงแม้ว่า “สังคมไทยในปัจจุบันจะไม่ได้อมองว่าชายรักชายเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายหรือต้องถูกลงโทษ แต่สังคมก็ไม่ได้ให้คุณค่ากับชายรักชายเทียบเท่ากับชายจริงหญิงแท้” (เทอดศักดิ์ รัมจำปา, 2545)

“นวนิยายวายยาโออิ (Yaoi)” เป็น

นวนิยายที่ดำเนินเรื่องด้วยตัวละครหลักที่เป็นชายรักชาย โดยนิชชาธิ์ เลิศวิษณุโรจน์ (2560) ได้ให้ความหมายของคำว่า “Yaoi” ว่าเป็นคำที่เกิดจากความตั้งใจของนักวาดการ์ตูนชาวญี่ปุ่นชื่อ ยาสึโกะ ซากาตะ และ อะกิโกะ ฮัตสึ ซึ่งเป็นการรวบรวมคำศัพท์ 3 คำ ได้แก่คำว่า Yama Nashi (ยามะ นาชิ) แปลว่าไม่มีจุดเด่น Ochi Nashi (โอชินาชิ) แปลว่าไม่มีประเด็น และ Imi Nacho (อิมิ นาโช) แปลว่าไม่มีความหมาย โดยสามารถแปลรวมได้ว่า “เรื่องราวที่ไม่มีเนื้อหาสาระใดๆ” ในเวลาต่อมา Yaoi ได้กลายเป็นรูปแบบงานที่เกี่ยวกับความรักและความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายด้วยกันซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มหญิงสาวชาวญี่ปุ่นก่อนที่จะแผ่ขยายความนิยมมายังประเทศไทย เนื่องจากในประเทศไทยก็มีกลุ่มคนจำนวนไม่น้อยที่มีความสนใจในเรื่องราวความรักของชายรักชายเช่นกัน และจากกระแสความนิยมดังกล่าวนี้ทำให้มีการขยายตัวของกลุ่มผู้อ่านนวนิยายยาโออิอย่างกว้างขวางมากขึ้น ส่งผลสืบเนื่องให้นักเขียนนวนิยายยาโออิในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในระยะแรกนวนิยายยาโออิเริ่มมีการเผยแพร่ตัวบทผ่านทางอินเทอร์เน็ตและเป็นการเผยแพร่สำหรับกลุ่มคนที่มีความสนใจในตัวบทของนวนิยาย ยาโออิโดยเฉพาะเท่านั้น แต่ในเวลาต่อมาเมื่อความนิยมของนวนิยายยาโออิขยายวงกว้างมากขึ้นจึงเริ่มมีการตีพิมพ์ตัวบทของนวนิยายยาโออิและนำออกวางจำหน่ายตามร้านหนังสือชั้นนำทั่วไป กรุงเทพมหานครออนไลน์ (2563) ได้รวบรวม

ข้อมูลเกี่ยวกับกระแสความนิยมของยาโออิ พบว่ามีจำนวนนวนิยายยาโออิวางขายในร้านหนังสือชั้นนำทั้งหมดจำนวน 1,533 เรื่อง และมีสำนักพิมพ์เฉพาะกลุ่มยาโออิเป็นจำนวน 75 สำนักพิมพ์

ด้วยความนิยมของนวนิยายยาโออิดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้มีผู้ผลิตรายการโทรทัศน์จำนวนมากเล็งเห็นถึงกระแสนิยมดังกล่าว จึงได้หยิบยกเอาเรื่องราวจากตัวบทนวนิยายมาผลิตซ้ำในรูปแบบของ “ซีรีส์” หรือในภาษาไทยเรียกว่า “ละครชุด” ที่มีการแบ่งเนื้อเรื่องเป็นฤดูกาล (season) ซึ่งในแต่ละฤดูกาลนั้นอาจมีจำนวนตอนที่ไม่มากนักแตกต่างกันไป โดยที่โครงเรื่องหลักยังเป็นการเล่าเรื่องราวความรักที่ดำเนินเรื่องด้วยตัวละครหลักที่เป็นตัวละครชาย 2 ตัว เช่นเดียวกับ “Yaoi” ซึ่งนวนิยายยาโออิที่ได้ถูกหยิบยกมาดัดแปลงเป็นละครชุดและได้ออกอากาศทางโทรทัศน์นั้น ถือได้ว่าเป็นการดัดแปลงและผลิตซ้ำภาพ “ชายรักชาย” ผ่านช่องทางการสื่อสารมวลชน กล่าวคือสื่อมวลชนสามารถสร้างและผลิตซ้ำวาทกรรม (discourse) ภาพแทน (representation) หรือความเชื่อของสังคมที่มีต่อชายรักชายได้อย่างแนบคาย ดังที่ จันทิมา ปัทมธรรมกุล (2550) ได้กล่าวไว้ว่า “วาทกรรมของสื่อมวลชนสามารถเป็นอำนาจแฝงเร้นที่แฝงตัวอยู่ในชีวิตประจำวันของทุกๆ คนได้อย่างแนบเนียนเพราะไม่ว่าจะเป็นคำพูด ภาพ ดนตรี หรือมุกตลก ฯลฯ ของเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอจากเทคนิคต่างๆ ล้วนนับเป็นภาษาที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์แฝงอยู่ทั้งสิ้นไม่ต่างไปจากวัจนภาษาหรืออวัจนภาษาที่ปรากฏอยู่ในการสื่อสารประเภทอื่นๆ ซึ่งสามารถประกอบสร้างความรู้ความเชื่อหรืออัตลักษณ์ทางสังคมได้ เช่น ละครโทรทัศน์ที่มักสร้างความหมายแก่ตัวละครเพศที่สามให้มีบุคลิกแบบคลั่งไคล้ผู้ชาย กริ๊งกร๊าด และชอบใช้ความรุนแรง หรือการ(เลือก)นำเสนอข่าวที่ดุด่าภาพลักษณ์ของ

คนกลุ่มนี้ไปทิศทางเดียวกันในลักษณะแบบฉบับตายตัว” ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจกับตัวบทนวนิยายยาโออิที่ได้ถูกนำมาผลิตซ้ำในรูปแบบของละครชุดเป็นอย่างมาก

นวนิยายยาโออิที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือเรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ เนื่องจากความน่าสนใจของตัวบทนวนิยายที่มีการนำเสนอเรื่องราวที่แตกต่างไปจากนวนิยายยาโออิโดยทั่วไปที่มักให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของชายรักชายตามแบบสังคมอุดมคติของชายรักชายอย่างสุดโต่งแต่ในขณะเดียวกันนวนิยายเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณกลับนำชุดความคิดด้านลบที่เปี่ยมไปด้วยอคติที่มีต่อชายรักชายมาใช้ในการสร้างสรรค์ตัวละครบางตัวขึ้นมาอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือการใช้ผู้แต่งเลือกที่จะหยิบยกเอาทัศนคติ ความคิด ความเชื่อด้านลบที่มีต่อชายรักชายมาสร้างปมความขัดแย้งให้กับตัวละครชายรักชายนั้น อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างชุดความคิดใหม่เกี่ยวกับชายรักชายเพื่อนำมาหักล้างกับชุดความคิดเดิมที่มีมาอย่างยาวนานในสังคมไทย อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการปะทะกันของวาทกรรมตามแนวทางการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์อีกด้วย

นอกจากนั้นหากมองในบริบทของสังคมจะเห็นว่าในขณะที่อุตสาหกรรมวาย (ยาโออิ) กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วในประเทศไทยแต่ในทางกลับกันสังคมไทยกระแสหลักยังคงต่อต้านการแสดงออกของกลุ่มชายรักชายอย่างชัดเจน โดยซีรีส์เรื่อง บังเอิญรัก Love by Chance the Series ที่ดัดแปลงมาจากนวนิยายเรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ ของผู้แต่งนามปากกา MAME ก็เป็นตัวอย่ของการต่อต้านการแสดงออกของชายรักชายที่ชัดเจน เนื่องจากเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2561 คมชัดลึกออนไลน์รายงานว่าสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 MCOT HD ได้สั่งระงับการออกอากาศของ

ซีรีส์เรื่องดังกล่าวก่อนการประกาศเปิดตัวเพียงไม่กี่ชั่วโมงทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก โดยคนส่วนใหญ่มีการคาดการณ์ว่าผู้บริหารของช่อง 9 MCOT HD ได้มีคำสั่งระงับการออกอากาศของซีรีส์เรื่องนี้เพราะไม่ต้องการนำเสนอเรื่องราวของเพศที่สาม โดยเฉพาะเรื่องของชายรักชาย โดยให้เหตุผลว่า “เรื่องความรักของเพศที่สามไม่จรรโลงใจ” ทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับความอคติและการกีดกันการนำเสนอเรื่องราวของเพศที่สาม แต่สุดท้ายซีรีส์เรื่องบังเอิญรัก Love by Chance the series ก็ได้ต่อสู้อย่างดีในการหาพื้นที่สื่อของตนเองเพื่อเสนอเจตนารมณ์เดิมที่ต้องการสร้างการรับรู้ให้กับเรื่องราวของชายรักชาย โดยได้ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ONE 31 ซึ่งเป็นหนึ่งในสถานีโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลเช่นเดียวกัน จึงสามารถกล่าวได้ว่านวนิยาย ยาโออิเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณเป็นนวนิยายที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมากในฐานะตัวบทว่าเพราะเหตุใดเรื่องราวของชายรักชายถึงได้กลายเป็นเรื่องต้องห้าม (ออกอากาศ) หรือเพราะว่าความอคติที่มีต่อชายรักชายในสังคมไทยนั้นไม่เคยจืดจางลงไปแม้แต่น้อย ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะสามารถแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ของผู้แต่งนวนิยายในการผลิตสร้างตัวบทและตัวละครที่มีรากฐานมาจากชุดความคิดเดิมของสังคมไทยที่เต็มไปด้วยอคติที่มีต่อชายรักชาย ว่าท้ายที่สุดแล้วชุดความคิดเหล่านั้นถูกใช้เพื่อเป็นชนวนในการสร้างชุดความคิดรูปแบบใหม่ในการหักล้างอคติ หรือเป็นเพียงแค่การตอกย้ำชุดความคิดเดิมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพแทนชายรักชายในนวนิยายยาโออิเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ”

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

1. การศึกษาวิจัยมุ่งศึกษาภาพแทน “ชายรักชาย” จากบทสนทนาของตัวละคร บทบรรยายของผู้เขียน รวมถึงบริบทแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครชายรักชาย

2. นวนิยายยาโออิที่ใช้ในการศึกษา คือ นวนิยายเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ” ที่แต่งโดย MAME (นามปากกา) จำนวน 2 เล่ม 81 บท บทนำ 1 บท และบทส่งท้ายอีก 1 บท รวมทั้งสิ้น 83 บท

วิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีจุดประสงค์หลักในการแสดงให้เห็นถึงภาพแทนชายรักชาย ในนวนิยายยาโออิเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ”

ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเลือกนวนิยายยาโออิแบบเฉพาะเจาะจง โดยนวนิยายยาโออิที่จะนำมาใช้ในการศึกษานั้นจะต้องเป็นนวนิยายยาโออิที่ได้ถูกนำมาดัดแปลงเป็นละครชุดออกอากาศทางโทรทัศน์ ซึ่งตัวบทที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาก็คือ นวนิยายเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณ เนื่องจากการที่นวนิยายเรื่องหนึ่งได้ดัดแปลงเป็นบทละครและนำออกอากาศทางสื่อโทรทัศน์นั้นสามารถทำให้เรื่องราวของชายรักชายได้ถูกเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวางและเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพราะการสื่อสารผ่านสื่อโทรทัศน์ที่มีการใช้นักแสดงมาสมทบบทบาทของตัวละครในนวนิยายยาโออินั้นถือเป็นการผลิตซ้ำตัวบทผ่านทางภาษา น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง และอารมณ์ของตัวนักแสดงที่สมทบบทบาทเป็นตัวละครในนวนิยายยาโออิได้อย่างแนบเนียน และด้วยเหตุผลนี้เองจึงสามารถกล่าวได้ว่าการที่ตัวบทถูกเผยแพร่ไปทางสื่อโทรทัศน์นั้น นอกจาก

ตัวบทที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครจะทำหน้าที่ในการสร้างภาพฝังจำให้กับกลุ่มผู้ชมได้อย่างง่ายดายแล้ว ภาพแทนที่ปรากฏยังสามารถสร้างหรือปลูกฝังแนวความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับชายรักชายในสังคมไทยได้อย่างแนบคาย

โดยนวนิยายเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ” เป็นเรื่องราวความรักของ “เอ้” ชายหนุ่มนักฟุตบอลคณะวิศวกรรมฯ ที่ไม่เคยมีความรักมาก่อน จนกระทั่งได้พบกับ “พีท” ชายหนุ่มลูกคุณหนูที่เติบโตมาภายใต้การเลี้ยงดูของคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวอย่าง “พัชรพร” แต่พีทกลับกลัวการมีความรักเพราะเคยผิดหวังจาก “พีทรัมย์” ผู้ชายที่อาศัยรสนิยมทางเพศของเขาในการหาผลประโยชน์ และถึงแม้ว่าเอ้จะรับรู้ว่พีทเป็นเกย์เขาก็ไม่เคยรังเกียจและยังคอยปกป้องพีทตลอดมา จากความเป็นห่วงในฐานะเพื่อนคนหนึ่งค่อยๆ เริ่มแปรเปลี่ยนและก่อตัวเป็นความรักที่ทั้งสองต่างมีให้ต่อกัน แต่ทั้งคู่ก็ต้องฝ่าฟันกับบททดสอบที่หลากหลายทั้ง “น้องชมพู” เด็กหญิงมัธยมที่มาหลงรักเอ้อย่างหัวปักหัวปำ ในขณะที่พีทรัมย์ยังคงคอยตามชมชู้และซุ่มคิดเอาเงินจากพีทมาตลอดโดยอ้างว่าจะปล่อยคลิปปิดีโอแบล็กเมล์พีทถ้าพีทไม่ยอมให้เงินเขา ยิ่งไปกว่านั้นเขายังลอบทำร้ายพีทอีกหลายครั้งแต่โชคดีที่เอ้มาช่วยไว้ได้ทัน โดยครั้งสุดท้ายเขาลักพาตัวพีทไปเพื่อหวังจะรุมโทรมพีทแต่ด้วยความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ ของเอ้ทำให้พีทรอดจากสถานการณ์เลวร้ายนั้นมาได้อย่างปลอดภัย

แต่ทั้งคู่ก็ต้องเจอกับบททดสอบสุดท้ายคือ “ธณภูมิ” พ่อที่ไม่เคยทำหน้าที่พ่อที่ดีให้กับพีท และเป็นผู้ที่มีความรักในเกียรติและศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูลเป็นอย่างมาก เมื่อเขารู้เรื่องความสัมพันธ์ของเอ้และพีทเขาจึงพยายามบีบให้พีทต้องเลิกกับเอ้โดยการทำให้ครอบครัวของเอ้ประสบปัญหาทางด้านธุรกิจ เมื่อพีทรู้ดังนั้นพีทจึงจำยอมบอกเลิกเอ้และย้ายตามผู้เป็นพ่อไป

อยู่ต่างประเทศในที่สุด แต่ด้วยความอดทนและซื่อสัตย์ของคนทั้งคู่ การรอคอยที่ยาวนานก็ทำให้เอ้และพีทได้กลับมาเจอกันอีกครั้ง และครั้งนี้ก็ดูเหมือนว่าจะไม่มีใครสามารถขัดขวางความรักของพวกเขาได้อีกแล้ว

ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการศึกษาภาพแทนของสจวร์ต ฮอลล์ ประกอบการศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้ ในขณะเดียวกันก็ได้ผสมแนวคิดในการศึกษาทฤษฎีวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ นอร์แมน แฟร์คลัฟในการวิเคราะห์รูปภาษาที่ปรากฏในตัวบทนวนิยายยาโออิด้วยเช่นกัน

ผลการศึกษา

การศึกษาวิเคราะห์หาภาพแทนชายรักชายจากตัวบทนวนิยายยาโออิเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ” นั้น ผู้วิจัยให้ความสำคัญทั้งกับภาษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างภาพแทน รวมไปถึงให้ความสำคัญกับการศึกษาภาพแทนที่สามารถแสดงให้เห็นถึงอำนาจ ความเชื่อ หรือทัศนคติบางอย่างของสังคม โดยจากการศึกษาพบว่านวนิยายดังกล่าวมีการใช้กลวิธีทางภาษาที่แสดงให้เห็นถึงภาพแทนของชายรักชายที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ภาพแทน “ชายรักชายเป็นสิ่งที่สังคมไทยมองว่าผิดปกติ”

คำว่า “ผิดปกติ” ที่ปรากฏในนวนิยายยาโออิมักมีความหมายถึงความวิปริต ผิดปกติทางเพศของตัวละคร โดยราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิปริต” ไว้ว่า แปรปรวน ผิดปกติ ผิดแนวทางแปรปรวนไปข้างร้าย กลับกลายไปข้างร้าย ซึ่งมีความหมายค่อนข้างไปในเชิงลบโดยมักปรากฏร่วมกับคำว่า “ผิดเพศ” เป็น “วิปริตผิดเพศ” ซึ่งเป็นกลุ่มคำที่ใช้ในการต่อว่ากลุ่มคนที่รักเพศเดียวกัน เช่น ชาย

รักษาย เป็นต้น โดยในนวนิยายที่นำมาศึกษานั้น มีการปรากฏของคำว่าวิปริต ผิดปกติ และคำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่าวิปริต สอดแทรกอยู่ในบทสนทนาหลายบท ดังตัวอย่างที่จะแสดงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

พีท: พีทผิด..ที่พีทผิดปกติ ผมได้แต่ก้มหน้าไม่กล้ามองตาแม่ นี่ก็ถึงการกระทำที่แฟนเก่าบอกกับผม “รสนิยมทางเพศของผมนั้นน่ารังเกียจ”

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 30)

จากตัวอย่างที่ 1 ตัวละครนายเอก/พีทมีการแสดงทัศนภาวะเกี่ยวกับการเป็นชายรักชายของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ผิดปกติ ทั้งนี้เนื่องจากเขาเคยมีประสบการณ์ที่ไม่ดีจากการมีความสัมพันธ์แบบชายรักชายโดยการถูกหลอกหลวงและถูกรังเกลียดชัง

ตัวอย่างที่ 2

ภูมิจ (พ่อของพีท): ฉันรู้ว่าแกเป็นเด็กเรียบร้อย แต่ไม่อยากเชื่อว่าแกจะวิปริตคบกับผู้ชาย ฉันไม่เคยสอนให้แกทำตัวแบบนี้ แกเป็นแบบนี้เพราะแม่แกใช้ไหมไอ้พีท

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 2: 469)

ตัวอย่างที่ 3

พีท: เอ๋...อย่าพูดแบบนี้ อีก เอ๋ไม่ควรมารู้สึกกับเรา ไม่ควร มันแค่ ความใกล้ชิด เอ๋ควรจะชอบผู้หญิง ไม่ใช่เกย์แบบเรา เอ๋ควรใกล้ชิดกับน้องเขา ไม่ใช่เรา จูบน้องเขา ไม่ใช่เรา ดูแลน้องเขา ไม่ใช่เรา ไม่ควรเป็นเรา เอ๋กำลังสับสน เอ๋ยังเปลี่ยนทัน อย่าเลย อย่าลำบากแบบเรา อย่าให้ใครเรียกว่าผิดเพศ

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 189-190)

จากตัวอย่างที่ 3 เป็นการแสดงทัศนภาวะของตัวละครพีท โดยเขามองว่าการเป็นชายรักชายนั้นเป็นสิ่งที่ผิดปกติ การเป็นผู้ชายปกติจึงย่อมจะดีกว่า และการที่เขาแสดงทัศนภาวะว่าตัวละครพระเอกควรชอบผู้หญิงนั้นก็เพราะเขาไม่ต้องการให้พระเอกมีชะตากรรมแบบเดียวกับตนเองที่ต้องทนทุกข์และมีความยากลำบากในการใช้ชีวิตในสังคมที่ทุกคนมองว่าชายรักชายเป็นพวก “ผิดเพศ”

2. ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปิดเผยได้/ต้องปิดบังเป็นความลับ

ตัวอย่างที่ 4

พีท: ผมเป็นเกย์ ผมรู้ตัวดี รู้ตัวมานานแล้วว่าตั้งแต่ถึงวัยที่ควรจะสนใจเพศตรงข้าม ผมกลับชอบที่จะมองผู้ชายด้วยกัน ตอนแรกนึกว่าแค่ชื่นชม แล้วผมพบว่ามันไม่ใช่ สุดท้ายผมก็โดนพ่อที่รู้ว่าผมไม่มีทางชอบผู้หญิงได้เลย ตอนแรกผมจะปิดเอาไว้เป็นความลับ จะไม่บอกใคร จะพยายามทำตัวเป็นผู้ชายปกติที่สุด

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 12)

จากตัวอย่างข้างต้นตัวละครพีทซึ่งเป็นตัวละครชายรักชายมีการใช้มุลบทที่แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจแรกของเขาที่ต้องการจะปิดบังรสนิยมทางเพศของตนเองและพยายามปฏิบัติตัวให้เหมือนผู้ชายปกติทั่วไป เพราะเขารู้ว่าหากเปิดเผยว่าตนเองเป็นชายรักชายก็ไม่ได้เกิดประโยชน์กับตัวเขานอกจากนั้นอาจจะทำให้สังคมที่ยังไม่สามารถยอมรับชายรักชายได้มองเขาไม่ดีอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 5

พีท: เราใจฉาที่น้องชมพูปอกชอบเอ๋ ตรงๆ แบบที่เราไม่เคยมีความกล้าที่จะบอก เราชอบเอ๋ ชอบมากๆ ชอบจนจะตายอยู่แล้ว

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 191)

ตัวอย่างที่ 6

พีท: เราควรจะทำตัวยังไง ควรจะพูดยัง
ไง ควรจะทำตัวยังไงให้ผู้ใหญ่ไม่รู้ว่าเราเป็นอะไร
กัน

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 303)

จากตัวอย่างที่ 5 แสดงให้เห็นว่าตัวละครพีทมีความรู้สึกอัดอั้นตันใจที่ไม่สามารถพูดหรือแสดงออกถึงความรู้สึกชอบหรือรักต่อผู้ชายได้อย่างที่ชมพูซึ่งเป็นผู้หญิงทำได้ เนื่องจากเขาคิดว่าการที่เขาเป็นชายรักชายนั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องและไม่สามารถแสดงความรักอย่างเปิดเผยได้ เช่นเดียวกันกับตัวอย่างที่ 6 ที่แสดงให้เห็นถึงความกังวลใจของตัวละครพีทเมื่อต้องไปเผชิญหน้ากับคนในครอบครัวของคอนรัก เนื่องจากความแตกต่างของช่วงวัยรวมถึงในอดีตนั้นบาท-กรรมเกี่ยวกับชายรักชายที่มีมาก่อนอาจสร้างความเชื่อหรือความเข้าใจผิดเกี่ยวกับชายรักชายว่าเป็นพวกวิปริตผิดเพี้ยน ตัวละครหลักที่เป็นชายรักชายจึงมีความกังวลและกลัวว่าผู้ใหญ่ซึ่งในที่นี้คือแม่ของคอนรักจะรู้ถึงเพศสถานะของตนและจะกีดกันตนออกจากคอนรักนั่นเอง

3. ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวผิดหวังและต้องอับอาย

ตัวอย่างที่ 7

พีท: ถ้าผมไม่ได้ชอบผู้ชายก็คงจะดี ถ้าผมชอบผู้หญิงเหมือนผู้ชายคนอื่นๆ ชีวิตคงไม่เป็นแบบนี้ ความคิดนี้มันเวียนอยู่ในหัวของผมซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำไมผมไม่ชอบผู้หญิง ทำไมผมต้องชอบผู้ชาย ทำไมกันนะ แม่จะผิดหวังในตัวผมมากแค่ไหนกันนะ ถ้ารู้ว่าลูกชายคนเดียวเป็น...เกย์

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 5)

จากตัวอย่างที่ 7 พบการใช้คำถามเชิง

วาทศิลป์เพื่อแสดงให้เห็นว่าการที่ตนเองเป็นเกย์นั้น เป็นเรื่องที่ทำให้คนในครอบครัวต้องผิดหวัง

ตัวอย่างที่ 8

ภูมิ(พ่อของพีท): ฉันจะทำอะไรก็เรื่องของฉัน แกในฐานะลูกแค่ฟังคำที่ฉันพูดก็พอ

พีท: พีทก็ฟังพ่อมาตลอด ทั้งที่พ่อเป็นฝ่ายทิ้งแม่ เป็นคนที่ทำให้แม่ต้องร้องไห้ แต่พีทก็ยังเชื่อฟังพ่อ ยังรักพ่อ ยังเคารพพ่อ แล้วพอมาทำลายชีวิตของพีททำไม

ภูมิ(พ่อของพีท): ทำลาย? แกบอกว่าฉันทำลายชีวิตของแกนั้นหรือ แกต่างหากที่กำลังทำลายชีวิตของฉัน ถ้าแกยังหลงผิดคบกับไอ้ไอ้กรรมกรนั้น ใครเขาจะมองยังไม่ว่าลูกชายคนโตของฉันตาต่ำขนาดนั้น แกยังวิปริต เลิกนอนกับผู้ชาย แกต่างหากที่ทำให้ฉันต้องเสียชื่อ

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 2: 497)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของภูมิซึ่งเป็นตัวแทนของเพศชายและผู้ใหญ่ส่วนหนึ่งของสังคมไทยที่ยังคงมองว่าการที่ตนในครอบครัวเป็นชายรักชายนั้นจะทำให้ครอบครัวถูกตีฉินินทานำไปสู่ข้อครหาที่สังคมยึดเยียดให้ว่าการเป็นชายรักชายนั้นจะทำให้ครอบครัวอับอายและต้องเสียชื่อเสียงนั่นเอง

4. ภาพแทนชายรักชายมักไม่ได้รับความรักที่จริงใจและต้องใช้เงินเพื่อแลกกับความรัก

ตัวอย่างที่ 9

ทริมป์: เฮอะ มึงก็เหมือนกันละสิ คบไอ้ททก็หวังเงินเหมือนกันนั่นแหละ มันจะมีอะไรดี

นอกจากเกิดเป็นคนชายมีเงินใช้เล่นไม่เว้นแต่ละวัน เป็นไง มันให้มึงไปเท่าไรล่ะ มึงถึงออกโรงปกป้องมันอย่างนี้ฮิ หน้าตาอย่างมึงถูกซื้อไปไม่กี่ดั่งค์สินะ ก็พันเดียวกูให้เงินมึงไปกินหมม

แล้วไล่หัวไปไกลๆ สันตืนกุเลย

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 64)

ตัวอย่างที่ 10

ติณห์: เข้าใจยากตรงไหน พวกผู้หญิง
ยังคบหวังเอาเงิน แล้วคิดว่าไอ้หมอนั้นจะไม่หวัง
เงินนายหรือไง คบกับฉันก็ไม่ต้องกลัวเรื่องพวก
นั้นด้วยไม่ใช่หรือ

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 1: 369)

จากสองตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าทั้งตัวละครทรมปีและติณห์มีการใช้มูลบทในการกล่าวเพื่อแสดงถึงมุมมองหรือความเชื่อที่มีต่อเกย์หรือชายรักชาย โดยตัวละครทรมปีมองว่าการที่อื่นทัชมาคอยดูแลพิชณะเพื่อหวังหลอกเอาเงินจากพิชณะเหมือนที่ตนเองเคยทำกับพิชณะมาก่อน เพราะไม่เชื่อว่าตัวละครพิชณะจะได้รับความรักความจริงใจโดยที่ไม่ได้แลกด้วยเงินตรา เช่นเดียวกันกับที่ติณห์มองว่าการที่อื่นทัชมาคบหากับพิชณะก็เพื่อหวังเอาเงินเท่านั้น แต่ในขณะที่เดียวกันคำพูดของติณห์ยังแฝงไปด้วยความเชื่อที่ว่าแม้แต่ผู้หญิงตัวเองยังคบกับผู้ชายเพื่อหวังเงิน ดังนั้นการที่ผู้ชายจะมาคบกับเกย์ก็เห็นว่าจะไม่พ้นเรื่องเงินเหมือนกัน จึงสามารถอนุมานได้ว่าความสัมพันธ์ของชายรักชายหรือเกย์นั้นมักจะไม่ได้เกิดขึ้นจากความรักหรือความจริงใจของทั้งสองฝ่าย หากแต่มีปัจจัยเรื่อง “เงิน” เป็นปัจจัยหลักเพื่อแลกกับความสัมพันธ์อันฉาบฉวยที่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยอมรับข้อตกลงนั้น

จากภาพแทนที่ปรากฏข้างต้นจะแสดงให้เห็นถึงภาพด้านลบที่มีต่อชายรักชายทั้งที่เกิดจากการที่ชายรักชายมองตัวเองหรือการที่คนในสังคมมองชายรักชายก็ตาม โดยภาพแทนในมุมมองของคนในสังคมที่ปรากฏมักมาจากบทพูดของตัว

ละครที่เป็นผู้ชายในเรื่องซึ่งก็คือภูมิผู้ซึ่งเป็นพ่อของพีทและพีทรมปีแผนเก่าที่เข้ามาหลอกคบบกับพีทเพื่อหวังผลประโยชน์ ซึ่งตัวละครสองตัวนี้มีจุดร่วมบางประการที่เหมือนกันคือเป็นตัวละครผู้ชายที่มีอคติกับชายรักชาย โดยผู้เขียนนวนิยายได้สร้างตัวละครชายลักษณะดังกล่าวให้กลายเป็นภาพแทนของผู้ชายบางกลุ่มในสังคมที่ยังคงมีอคติกับชายรักชาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 11

เอ้: ส่วนเรื่องของพีทรมปี เขาติดคุกแบบศาลไม่ให้ประกันตัวแล้วล่ะครับ จากตอนแรกเขาโดนคดีทำร้ายร่างกายและขู่กรรโชกทรัพย์ แต่พอสืบไปสืบมานอกจากเขาจะเป็นหนี้สินการพนัน ก้อนโต เขายังติดยารวมทั้งเป็นเด็กส่งยาไปจนถึงหลอกสาวแก่แม่หม้าย จากนั้นก็หายไปพร้อมเงินก้อนโต พอเขาถูกจับ ผู้เสียหายเข้ามาแจ้งความเพิ่มจนจากเรื่องเล็กๆ กลายเป็นเรื่องใหญ่โต

(รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 2: 459)

ตัวละครพีทรมปีที่มีลักษณะนิสัยของผู้ชายที่มีอคติต่อชายรักชายแต่ใช้รูปลักษณ์ของตนเองในการหาประโยชน์จากการหลอกลวงทั้งชายรักชายหรือแม้กระทั่ง “สาวแก่แม่หม้าย” เองก็ตาม เป็นตัวละครที่มีลักษณะแบบตายตัว ที่แสดงออกถึงความเป็นตัวร้ายอย่างชัดเจนทั้งมีคติทำร้ายร่างกายและขู่กรรโชกทรัพย์ เป็นหนี้สินจากการเล่นพนัน และพัวพันกับยาเสพติดอีกด้วย ตัวละครทรมปีจึงต้องมีจุดจบที่คู่ควรกับการกระทำของเขาโดยไม่ได้รับการเห็นใจแต่อย่างใด คือการติดคุกในที่สุด

ตัวอย่างที่ 12

พีท: เมื่อสองเดือนก่อน พ่อตรวจพบ
มะเร็งตับระยะเริ่มต้น

เอ้: แล้วมันไม่เป็นไรนะ

พีท: “ไม่เป็นไร เราไม่เป็นไรจริงๆ เอ๋ พ่อมีคุณสุดอยู่ดูแล อีกอย่างก็ตรวจพบตอนมันยังเป็นระยะเริ่มต้น เขาเข้ารักษาตัวแล้ว อีกปีก็คงจะกลับมาเอาเรื่องได้เหมือนเดิม” เอ๋ก็อยากจะทำอะไรให้คนที่กรรมสนองหรือภรรยา แต่เขาก็ตกใจมากพอที่จะถามไปอีกรื่อง แทนที่จะถามถึงสุขภาพฝ่ายนั้น (รักนี้บังเอิญคือคุณ เล่ม 2: 535)

ส่วนตัวละคร “ภูมิ” หรือพ่อของพีทก็เป็นตัวแทนของผู้ชายในแบบบิดาธิปไตยที่มีการกดขี่หรือถูกเหยียดหยามแม่ของพีทอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นเขายังมีอคติกับชายรักชายเป็นอย่างมาก ภาพของเขที่เกิดขึ้นจึงอยู่ในลักษณะของตัวร้ายด้วยเช่นกันและเขาก็ต้องพบกับจุดจบที่ไม่ดีโดยหลังจากที่เขาบีบบังคับให้พีทไปอยู่ต่างประเทศกับเขาได้แล้วนั้น ต่อมาไม่นานเขาก็ต้องป่วยด้วยโรคมะเร็งและไม่สามารถมาขัดขวางความรักของพีทและเอ๋ได้อีกแล้ว โดยจากตัวอย่างก็จะเห็นว่าเขาไม่ได้รับความเห็นใจจากเอ๋ เพราะการกระทำของเขานั้นยากแก่การให้อภัย

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนชายรักชายที่ปรากฏในหนังสือนวนิยาย ยาโออิเรื่อง รักนี้บังเอิญคือคุณ โดยผลการศึกษาพบว่าผู้เขียนใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายเพื่อประกอบสร้างภาพแทนของชายรักชาย โดยกลวิธีที่ปรากฏมากที่สุดคือ การใช้ทัศนภาวะ ซึ่งเป็นกลวิธีที่ผู้แต่งใช้ในการแสดงทัศนคติของตัวละครแต่ละตัวที่มีต่อชายรักชาย นอกจากนั้นยังพบการใช้คำหรือกลุ่มคำ เช่น ผิดปกติ วิปริต ผิดเพศ ซึ่งเป็นคำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายเชิงลบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ของชายรักชาย และการใช้มูลบทที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเดิมของสังคมที่ไม่สามารถยอมรับความสัมพันธ์แบบชายรักชาย

ได้ทำให้ชายรักชายต้องปิดบังตัวตนของตนเองไว้ นอกจากนั้นยังพบกลวิธีการนำเสนอตัวละครโดยการที่ผู้แต่งสร้างตัวละครที่มีลักษณะแบบตายตัวแบบตัวละครร้ายให้เป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่มียอคติต่อชายรักชายในสังคมไทย ซึ่งกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏสามารถแสดงให้เห็นถึงภาพแทนชายรักชายที่สำคัญ 4 ภาพแทน ได้แก่ 1) ชายรักชายเป็นสิ่งผิดปกติที่สังคมไทยยังไม่สามารถยอมรับได้ 2) ชายรักชายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปิดเผยได้/ต้องปิดบังเป็นความลับ 3) ชายรักชายเป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวผิดหวังและต้องอับอาย 4) ชายรักชายมักไม่ได้รับความรักที่จริงใจหรือต้องใช้เงินเพื่อแลกกับความรัก

ภาพแทนชายรักชายที่ปรากฏในนวนิยายยาโออิเรื่อง “รักนี้บังเอิญคือคุณ” แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของคนในสังคมไทยได้แก่ ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งผิดปกติซึ่งเป็นเสมือนการตอกย้ำความเชื่อเดิมของสังคมที่ยังมองว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศยังคงเป็นสิ่งที่ผิดแผกไปจากบรรทัดฐานของสังคมและสังคมไทยยังไม่สามารถยอมรับชายรักชายได้ ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปิดเผยได้/ต้องปิดบังเป็นความลับ แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการที่สังคมไม่สามารถยอมรับชายรักชายได้ ดังนั้นชายรักชายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปกปิดหรือปิดบังสถานะของตนเองเพื่อไม่ให้สังคมรับรู้ เพราะหากสังคมรับรู้ถึงการเป็นชายรักชายเขาเหล่านั้นอาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและยังแสดงให้เห็นถึงความเกลียดชังของชายรักชายจากการที่ถูกคนในสังคมถูกเหยียดหยามอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระ บุษบกแก้ว (2553) คชาธิป พาณิชตระกูล (2557) และวินิตา อัญรัตน์รุ่งโรจน์ (2558) ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเดิมของคนในสังคมไทยที่มีต่อชายรักชายว่าเป็นสิ่งที่ผิดปกติ ผิดบรรทัดฐานของสังคม โดยในนวนิยายเรื่องรักนี้

บังเอิญคือคุณมักปรากฏจากบทพูดของตัวละครเอกที่เป็นชายรักชายเองที่มองว่าการเป็นชายรักชายของตนเองนั้นผิดปกติและมีความยากลำบากในการดำเนินชีวิต นอกจากนั้นการที่ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมก็ยิ่งเป็นการกดดันไม่ให้ชายรักชายสามารถแสดงจุดยืนหรือเปิดเผยตัวตนของตนเองต่อสาธารณะได้ ชายรักชายส่วนใหญ่จึงมักปิดบังสถานภาพทางเพศของตนเองจากคนในสังคม ดังภาพแทนที่ปรากฏข้างต้น เป็นสาเหตุให้ชายรักชายจำต้องทนทุกข์จากสิ่งต่างๆ ที่ต้องเผชิญในสังคมที่ขับเคลื่อนด้วยวาทกรรมกระแสหลัก

นอกจากนั้นชายรักชายมักจะถูกตีตราจากสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นๆ ในครอบครัว โดยการเป็นชายรักชายมักจะสร้างความผิดหวังให้กับคนในครอบครัวในด้านของการสืบเชื้อสายวงศ์ตระกูล เป็นต้น และบางครอบครัวอาจได้รับความอับอายหรือเสื่อมเสียชื่อเสียงจากการที่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นชายรักชายด้วยเช่นกัน นอกจากนั้นชายรักชายยังถูกมองว่าเป็นเพศที่ไม่สามารถมีความรักที่จริงจังต่อกันได้ ชายรักชายจึงมักถูกหลอกลวงหรือต้องอาศัยเงินเป็นปัจจัยเพื่อแลกกับความรักและความสัมพันธ์ โดยภาพแทนทั้งสองภาพนี้มักปรากฏจากบทพูดของตัวละครที่เป็นผู้ชายในเรื่องซึ่งก็คือภูมิผู้ซึ่งเป็นพ่อของพีทและพีทรีมปีแพลนเก่าที่เข้ามาหลอกลอบกับพีทเพื่อหวังผลประโยชน์ ตัวละครสองตัวนี้มีจุดร่วมบางประการที่เหมือนกันคือเป็นตัวละครผู้ชายที่มีอคติต่อชายรักชาย โดยผู้เขียนนวนิยายได้สร้างตัวละครชายลักษณะดังกล่าวให้กลายเป็นภาพแทนของคนบางกลุ่มในสังคมที่ยังคงมีอคติต่อชายรักชายอยู่มาก แม้ว่าผู้เขียนอาจไม่ได้มีเจตนาในการสร้างภาพแทนเหล่านั้นมาเพื่อตอกย้ำอุดมการณ์เพื่อสร้างความเกลียดชังแก่กลุ่มชายรักชาย แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าภาพแทน

เหล่านั้นได้สะท้อนความเชื่อเดิมของสังคมไทยที่ยังคงปรากฏชัดเจนจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามผู้เขียนได้พยายามลบล้างความคิดหรือความเชื่อเหล่านั้นโดยการกำหนดให้ตัวละครที่มีลักษณะแบบตายตัวเป็นตัวร้ายและมีอคติต่อชายรักชายต้องมีจุดจบที่ไม่สวยงาม อย่างตัวละครพีทรีมปีก็ต้องมีจุดจบในคุกจากการไปหลอกลวงผู้คนและพัวพันกับยาเสพติด ส่วนอีกตัวละครหนึ่งหรือก็คือภูมิพ่อของพีทก็มีจุดจบที่ไม่สวยงามเช่นกัน เพราะในที่สุดหลังจากที่เขาบีบบังคับให้พีทไปอยู่ต่างประเทศกับเขาได้สำเร็จแต่สุดท้ายความพยายามที่เขาทำมาทั้งหมดก็สูญเปล่า เพราะท้ายที่สุดเขาก็ต้องใช้เวลาช่วงที่เหลือของชีวิตไปกับการรักษาโรคมะเร็งจนไม่สามารถมาตามขัดขวางความรักของพีทและเอ้ได้อีก และแม้ว่าภูมิจะต้องผจญกับความเจ็บป่วยแต่ตัวบทกลับไม่ได้มอบความสงสารให้แก่ตัวละครดังกล่าวเพียงเพราะสิ่งที่เขากระทำมาโดยตลอดได้ย้อนกลับมาเล่นงานเขาจุดตั้งความอคติเกลียดชังที่มีต่อชายรักชายได้ย้อนมากัดกินหัวใจเขาไปพร้อมๆ กับโรคมะเร็งที่กำลังกัดกินร่างกายเขาในคราเดียวกัน

แม้ว่ากาลเวลาจะผันผ่านไปนานเพียงใด แต่วาทกรรมกระแสหลักของสังคมยังคงฝังรากลึกอยู่ทั่วทุกหัวระแหงของสังคมไทย เพราะแม้ว่า นวนิยายยาโออิจะเป็นนวนิยายแนวหลักใหม่ที่สร้างขึ้นเพื่อแปลงโฉมโลกของชายรักชายที่เคยต้องผ่านความทุกข์ระทมไม่สมหวังและมีตอนจบแบบโศกนาฏกรรมให้กลายเป็นโลกในอุดมคติ (utopia) แต่ถึงอย่างไรก็ตามเราไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่าการจะสร้างโลกในอุดมคติดังกล่าวขึ้นจำเป็นที่จะต้องสร้างชั่วตรงข้ามหรือดิสโทเปีย (dystopia) โดยการนำเอาความคิด ความเชื่อ และทัศนคติดั้งเดิมของสังคมที่มีต่อชายรักชายมาใช้เป็นอุปสรรคในการให้ตัวละครชายรักชายได้ก้าวข้ามผ่านไปยังโลกอุดมคติ โดยภาพ

แทนที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเดิมของสังคมไทย ได้แก่ ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งผิดปกติซึ่งเป็นเสมือนการตอกย้ำความเชื่อของสังคมที่ยังมองว่า พฤติกรรมรักร่วมเพศยังคงเป็นสิ่งที่ผิดแผกไปจากบรรทัดฐานของสังคมและสังคมไทยยังไม่สามารถยอมรับชายรักชายได้ ภาพแทนชายรักชายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปิดเผยได้/ต้องปิดบังเป็นความลับ แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการที่สังคมไม่สามารถยอมรับชายรักชายได้ ดังนั้นชายรักชายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปกปิดหรือปิดบังสถานะของตนเองเพื่อไม่ให้สังคมรับรู้ เพราะหากว่าสังคมรับรู้ถึงการเป็นชายรักชายเขาเหล่านั้นอาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม และยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความอดทนอดกลั้นของชายรักชายจากการที่ถูกคนในสังคมดูถูกเหยียดหยามอีกด้วย นอกจากนี้ชายรักชายยังแสดงให้เห็นถึงภาพแทนความผิดหวังและความอับอายของครอบครัวอันเนื่องมาจากสังคมไทยในอดีตเป็นสังคมแบบปิตาธิปไตยหรือชายเป็นใหญ่ หมายถึงระบบสังคมที่แสดงออกถึงการให้คุณค่าความเป็นชายมากกว่า และทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ แนวคิดปิตาธิปไตย หรือความเชื่อเรื่องชายเป็นใหญ่ คือการปกครองโดยบิดาหรือในปัจจุบันได้ถูกนำมาใช้ในความหมายที่กว้างขึ้นครอบคลุม 3 ลักษณะคือ 1) ลักษณะที่ฝ่ายชายมีอำนาจครอบงำฝ่ายหญิง 2) ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ฝ่ายชายอยู่เหนือฝ่ายหญิง 3) ลักษณะที่หมายถึงระบบที่ฝ่ายหญิงตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบฝ่ายชายในแทบทุกด้าน เช่น การถูกมองข้ามความสำคัญ การดูถูกเหยียดหยาม การเอารัดเอาเปรียบ อีกทั้งการที่ผู้หญิงตกอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่าและเสียเปรียบผู้ชายนั้น ทำให้ผู้หญิงขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความเคารพนับถือและภูมิใจในตัวเอง อาจมีผลถึงการขาดความทะเยอทะยานและไร้ความปรารถนา ความเหลื่อมล้ำต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว

หรือสังคมมิได้เกิดจากโชคชะตาหรือพรหมลิขิต แต่เป็นผลจากระบบที่ไม่เป็นธรรมและการที่ฝ่ายชายเป็นฝ่ายมีอำนาจครอบงำฝ่ายหญิง (ชูชนะรุ่งปัจฉิม, 2543: 67-70)

บุคคลแบบปิตาธิปไตยนี้เองที่มีความคาดหวังที่จะให้สมาชิกในครอบครัวก้าวขึ้นมาเป็นหัวหน้าครอบครัวและทำหน้าที่ผู้สืบทอดวงศ์ตระกูลแต่เมื่อบุคคลเพศชายในครอบครัวเป็นชายรักชายก็ย่อมทำให้ครอบครัวต้องผิดหวังและอาจหมายรวมไปถึงการถูกครหาจากคนในสังคมที่มีความคิดความเชื่อในแบบเดียวกันชายรักชายจึงถูกประณามในฐานะที่เป็นผู้ทำให้ครอบครัวต้องอับอายและเสื่อมเสียชื่อเสียง ส่วนในแง่ของความสัมพันธ์ชายรักชายมักจะถูกมองว่าเป็นเพศที่ไม่สามารถมีความรักที่จริงจังต่อกันได้ ชายรักชายจึงมักถูกหลอกลวงหรือต้องอาศัยเงินเป็นปัจจัยเพื่อแลกกับความรักและความสัมพันธ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามภาพแทนที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเดิมของสังคมไทยที่กล่าวมาข้างต้นนั้นก็มีการปรากฏอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือผู้แต่งนวนิยายพยายามสร้างภาพแทนเหล่านั้นขึ้นมาเพียงเพื่อที่จะลบล้างภาพเหล่านั้นโดยการสร้างวาทกรรมอีกชุดหนึ่งมาปะทะ อย่างเช่นการทำให้ตัวละครชายที่มีอคติกับชายรักชายต้องมีจุดจบที่ไม่ดีก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการโต้ตอบวาทกรรมกระแสหลักได้อย่างแยบคาย

โดยบทสรุปที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับนัทธนัย ประสานนาม (2562) ที่ได้เสนอแนวทางวิเคราะห์นวนิยายยาโออิในฐานะบันเทิงคดี (fiction) และในฐานะนวนิยายโรมานซ์ (romance novel) ที่ศึกษาโดยการนำนวนิยาย ยาโออิเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณมาจัดเข้าสู่ตรรกะของนวนิยายโรมานซ์ ทำให้พบความสอดคล้องในด้านของการวาดภาพสังคม เนื่องจากสังคมที่เป็นฉากท้องเรื่องในนวนิยายโรมานซ์มักเป็นสังคมที่บกพร่อง ล้า

หลัง หรือศีลธรรมถดถอย และมักกดดันบังคับตัวละครเอก โดยในเรื่องรักนี้บังเอิญคือคุณมีการวาดภาพสังคมที่ยังมีความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน ซึ่งทำให้ตัวละครเอกกลายเป็นผู้ที่กลัวการมีความรักเนื่องจากถูกการกระทำของคนในสังคมดังกล่าว (พี่ทรมป์และภูมิ) บีบบังคับและกดดัน นอกจากนั้นภาพสังคมนี้ยังนำไปสู่ความขัดแย้งซึ่งกลายมาเป็นอุปสรรคที่ตัวละครเอกจะต้องก้าวข้ามไป เช่นในสังคมเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน การที่ตัวละครจะสามารถคลี่คลายความขัดแย้งหรือทำลายอุปสรรคสิ่งกีดขวางลงได้นั้น ตัวละครจะต้องจะพบคุณค่าของตนเองและเรียนรู้ที่จะข้ามให้พ้นอคติในสังคมให้ได้ แม้ว่า นวนิยายยาโออิจะขาดในเรื่อง “ความสมจริง” แต่นวนิยายโรมานซ์ก็เป็นนิยายที่ช่วยให้ผู้คนหลีกเลี่ยงจากความจริงที่ต้องเผชิญ ซึ่งความไม่สมจริงดังกล่าวจึงสามารถยอมรับให้ปรากฏได้ในนวนิยายยาโออิ ดังที่นัทนัย ประสานนาม (2562) อธิบายไว้ว่า

“แน่นอนว่า เมื่อเป็นยูโทเปียความรักของตัวละครจึงไม่จำเป็นต้องนิยามกับเพศวิถีของเกย์เสมอไป ดังที่เอ้เผยความรู้สึกว่า “ไม่เกี่ยวหรอกว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เอาจริง ๆ ถ้าไ้ความรู้สึกนี่คือกูชอบมึง กูก็ไม่ได้เป็นเกย์ เพราะกูรู้สึก กับมึงคนเดียว ไม่ใช่ผู้ชายทุกคน!” (เล่ม 1, หน้า 190) ลักษณะอันเป็นอุดมคตินี้เองที่ทำให้การนำ “ความสมจริง” มาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่านวนิยายโรมานซ์กระทำได้อย่างไม่สนิทนัก เพราะนวนิยาย

โรมานซ์เสนอสนองความปรารถนาพื้นฐานของมนุษย์ที่จะหลีกเลี่ยงจากความเปราะบาง ชีวิตประจำวัน หรือความจำเจ นวนิยายโรมานซ์จึงทำหน้าที่อย่างเดียวกับกีฬา เกม งานศิลปะ และวันหยุดพักผ่อนนวนิยาย โรมานซ์ช่วยให้ผู้อ่านส่วนใหญที่เป็นผู้หญิงหลีกเลี่ยงได้ เช่นเดียวกับที่นวนิยายผจญภัยช่วยผู้อ่านผู้ชายให้หลีกเลี่ยง

ผลการศึกษาสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความคิดสำคัญบางประการเกี่ยวกับชายรักชายที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลายาวนาน แต่ขณะเดียวกันการที่นวนิยายยาโออิที่ถูกจัดเข้าชนบของนวนิยายโรมานซ์นั้นก็ได้แสดงให้เห็นถึงการสร้างภาพแทนให้กับชายรักชายอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ การที่ผู้แต่งมักจะนำเสนอภาพแทนชายรักชายตามความเชื่อเดิมของสังคมไทยนั้น เพราะว่าผู้แต่งต้องการสร้างความขัดแย้งอันจะนำมาซึ่งการปะทะกันของวาทกรรมเพื่อลบล้างความเชื่อเหล่านั้นด้วยการสร้างจุดจบให้กับตัวละครที่เป็นตัวแทนของความอคติและความเกลียดชังที่มีต่อชายรักชาย โดยผู้วิจัยเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาในอนาคตจะสามารถแสดงให้เห็นถึงชุดความคิดแบบใหม่ที่มีต่อชายรักชายที่สามารถนำมาลบล้างหรือทำลายความเชื่อเดิมของสังคมให้หมดไปอย่างถาวร พร้อมทั้งร่วมกันสร้างความเชื่อใหม่ให้คนที่ได้อ่านนวนิยายยาโออิเกิดความเข้าใจและมองเห็นชายรักชายในมุมที่ไม่เคยเห็นมาก่อน

เอกสารอ้างอิง

- คชาธิป พาณิชตระกูล. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์*. 21(2): 217-242.
- จันทิมา ปัทมธรรมกุล. (2550). *วิเคราะห์การสร้างวาทกรรมความงามของโฆษณาผลิตภัณฑ์บำรุงผิว*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัชณะ รุ่งปัจฉิม. (2543). ความเชื่อว่าชายเป็นใหญ่. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 13(3), 67-75.

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณัชชารีย์ เลิศวิญญโรจน์. (2560). หัวใจ/วาย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บันบุ๊คส์
- เทอดศักดิ์ ร่มจำปา. (2545). *วาทกรรมเกี่ยวกับ “เกย์” ในสังคมไทย พ.ศ. 2508-2542*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ บุษบกแก้ว. (2553). *กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองโดยกลุ่ม “เกย์ออนไลน์”*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริศรา วัฒนชัยศรีสกุล. (2560). ภาพแทน “การยอมรับการรักเพศเดียวกัน” ของวัยรุ่นนจากรายการคลับฟรายเดย์. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*. 12(23): 75-84.
- นัทธนัย ประสานนาม. (2562). นวนิยายยาโออีของไทย: การศึกษาเชิงวิเคราะห์. *วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ*. 7(2): 16-34.
- ปิดกั้นเพศที่สาม!! บอร์ด อสมท'ถอดซีรี่ย์วาย บังเอิญรัก' ฟ้าผ่า. (28 พฤษภาคม 2561). *คมชัดลึก*. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/ent/327811>
- พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2556). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- พนัส เฟื่องเล็ก. (2561). กลวิธีการใช้ภาษาและภาพพจน์ในนวนิยายวาย. *วารสารสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ “นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 5 ประจำปี 2561 “บูรณาการงานวิจัย ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยด้วยนวัตกรรม”*. 39-48.
- วินรดา อัญรัตน์รุ่งโรจน์. (2558). กลวิธีการนำเสนอตัวตนของเกย์ในนิตยสารเกย์ไทยที่ดีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2527-2530. *วารสารมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 12(2): 103-117.
- ส่องมูลค่าตลาด ‘ซีรี่ย์วาย’ เรื่องรัก ‘ชายชาย’ ที่ได้ใจคนดูทุกเพศ. (13 มิถุนายน 2563). *กรุงเทพธุรกิจออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/884794>
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2551). บทบรรณาธิการ: วาทกรรม ภาพแทน อัตลักษณ์. *วารสารอักษรศาสตร์*. 37(1): 1-15.
- เอกรัฐ เลหาทัยวาณิชย์. (2552). *ภาพแทนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชน: กรณีศึกษาบ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- MAME. *My Accidental Love is You รักนี้บังเอิญคือคุณ 01*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ fast-book.
- MAME. *My Accidental Love is You รักนี้บังเอิญคือคุณ 02*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ fast-book.
- Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. London: Edward Arnold.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representation and signifying practices*. London: Sage